

YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIMEN TUOMIO (neljäs jaosto)

17 päivänä heinäkuuta 2008*

Asiassa C-51/05 P,

jossa on kyse yhteisöjen tuomioistuimen perussäännön 56 artiklaan perustuvasta valituksesta, joka on pantu vireille 7.2.2005,

Euroopan yhteisöjen komissio, asiamiehinään C. Cattabriga ja L. Visaggio, proses-
siosoite Luxemburgissa,

valittajana,

ja jossa valittajan vastapuolina ovat

Cantina sociale di Dolianova Soc. coop. arl, kotipaikka Dolianova (Italia),

Cantina Trexenta Soc. coop. arl, kotipaikka Senorbi (Italia),

Cantina sociale Marmilla – Unione viticoltori associati Soc. coop. arl, kotipaikka
Sanluri (Italia),

* Oikeudenkäyntikieli: italia.

Cantina sociale S. Maria La Palma Soc. coop. arl, kotipaikka Santa Maria La Palma (Italia), ja

Cantina sociale del Vermentino Soc. coop. arl Monti-Sassari, kotipaikka Monti (Italia),

edustajinaan avvocato C. Dore ja avvocato G. Dore,

kantajina ensimmäisessä oikeusasteessa,

YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIN (neljäs jaosto),

toimien kokoonpanossa: jaoston puheenjohtaja K. Lenaerts sekä tuomarit G. Arestis (esittelevä tuomari), R. Silva de Lapuerta, J. Malenovský ja T. von Danwitz,

julkisasiamies: E. Sharpston,
kirjaaja: R. Grass,

ottaen huomioon kirjallisessa käsittelyssä esitetyn,

kuultuaan julkisasiamiehen 22.11.2007 pidetyssä istunnossa esittämän ratkaisuehdotuksen,

on antanut seuraavan

tuomion

- 1 Euroopan yhteisöjen komissio vaatii valituksellaan Euroopan yhteisöjen tuomioistuinta kumoamaan Euroopan yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen asiassa T-166/98, Cantina sociale di Dolianova ym. vastaan komissio, 23.11.2004 antaman tuomion (Kok. 2004, s. II-3991; jäljempänä valituksenalainen tuomio) siltä osin kuin ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin velvoitti kyseisessä tuomiossa komission korvaamaan vahingon, jonka Cantina sociale di Dolianova Soc. coop. arl, Cantina Trexenta Soc. coop. arl, Cantina sociale Marmilla – Unione viticoltori associati Soc. coop. arl, Cantina sociale S. Maria La Palma Soc. coop. arl ja Cantina sociale del Vermentino Soc. coop. arl Monti-Sassari (jäljempänä yhdessä Cantinat) olivat kärsineet Distilleria Agricola Industriale de Terralba (jäljempänä DAI) konkurssin johdosta sen takia, että etukäteistislausta viinivuonna 1982/1983 koskevista säännöksistä 15.9.1982 annetun komission asetuksen (ETY) N:o 2499/82 (EYVL L 267, s. 16) 9 artiklassa käyttöön otetussa järjestelmässä ei ollut menetelmää, jonka avulla olisi voitu taata kyseisessä asetuksessa säädetyn yhteisön tuen maksaminen asianomaisille tuottajille.

Asiaa koskevat oikeussäännöt

- 2 Asetuksen N:o 2499/82 5 artiklan 1 kohdassa vahvistetaan tislattavaksi toimitettujen viinien vähimmäisostohinta.
- 3 Asetuksen N:o 2499/82 johdanto-osan kahdeksannen perustelukappaleen mukaan tämä hinta ei yleensä mahdollista tislaamalla saatujen tuotteiden myymistä markkinaehdoin. Asetuksessa on näin ollen säädetty korvausmenetelmä, jossa

interventioelin maksaa tislattusta viinistä kiinteän tuen, jonka suuruus on määritetty kyseisen asetuksen 6 artiklassa.

4 Asetuksen N:o 2499/82 9 artiklassa säädetään seuraavaa:

”1. Tislaaja maksaa tuottajalle 5 artiklan 1 kohdan ensimmäisessä alakohdassa tarkoitetun vähimmäisostohinnan 90 päivässä [koko viinimäärän tai tilanteesta riippuen kunkin viinierän] saapumisesta tislaamoon.

2. Interventioelin maksaa tislaajalle 6 artiklan 1 kohdassa tarkoitetun tuen sekä tilanteen mukaan 5 artiklan 1 kohdan toisessa alakohdassa tarkoitetun vähimmäisostohinnan korotuksen 90 päivässä todisteen esittämisestä siitä, että sopimukseen merkitty koko viinimäärä on tislattu.

--

Tislaajan on toimitettava interventioelimelle todiste siitä, että se on maksanut 5 artiklan 1 kohdan ensimmäisessä alakohdassa tarkoitetun vähimmäisostohinnan 1 kohdan mukaisessa määräajassa sekä tilanteesta riippuen kyseisen hinnan korotuksen neljännen alakohdan mukaisessa määräajassa. Jos tätä todistetta ei ole toimitettu 120 päivässä ensimmäisessä alakohdassa tarkoitetun todisteen esittämisestä, interventioelin perii maksetut määrät takaisin. –”

5 Asetuksen N:o 2499/82 11 artiklassa säädetään seuraavaa:

”1. Tämän asetuksen 9 artiklassa tarkoitettussa tapauksessa tislaaja – – voi pyytää, että 6 artiklan ensimmäisessä kohdassa tarkoitettua tukea vastaava määrä maksetaan sille ennakkona sillä edellytyksellä, että interventioelimelle asetetaan vakuus, jonka suuruus on 110 % mainitusta määrästä.

2. Tämä vakuus asetetaan sen jäsenvaltion, johon interventioelin kuuluu, vahvistamat ehdot täyttävän laitoksen antamana takauksena.

3. Ennakko maksetaan 90 päivässä vakuuden asettamista koskevan todisteen esittämispäivästä, ja joka tapauksessa sopimuksen tai ilmoituksen hyväksymispäivän jälkeen.

– –”

6 Yhteisöjen tuomioistuimen perussäännön 46 artiklassa määrätään seuraavaa:

”Vanhentumisaika sopimussuhteen ulkopuolista yhteisöjen vastuuta koskevissa asioissa on viisi vuotta tapahtumasta, johon korvausvelvollisuus perustuu. Vanhentumisaika keskeytyy, jos asia pannaan vireille yhteisöjen tuomioistuimessa tai jos vahinkoa kärsinyt sitä ennen esittää asiassa vaatimuksen asianomaiselle yhteisöjen toimielimelle. Viimeksi mainitussa tapauksessa asia on pantava vireille EY:n perustamissopimuksen 230 artiklan ja Euratomin perustamissopimuksen 146 artiklan mukaisesti kahden kuukauden kuluessa; tarvittaessa sovelletaan EY:n perustamissopimuksen 232 artiklan toisen kohdan ja Euratomin perustamissopimuksen 148 artiklan toisen kohdan määräyksiä.”

Tosiseikat

- 7 Oikeusriidan tosiseikoista, sellaisina kuin ne on esitetty valituksenalaisen tuomion 16–44 kohdassa, voidaan esittää seuraava yhteenvedo.
- 8 Cantinat ovat Sardiassa (Italia) toimivia viinintuottajaosuuskuntia. Viinivuotta 1982/1983 koskevaan etukäteistislaukseen liittyen ne toimittivat vuoden 1983 tammi- ja maaliskuun välisenä aikana DAIlle viiniä, joka tislattiin asetuksen N:o 2499/82 4 artiklassa säädettyssä määräajassa. Kyseisen asetuksen 9 artiklan 1 kohdassa asetettu 90 päivän määräaika, jonka kuluessa DAI:n piti suorittaa maksu Cantinoille, päättyi kesäkuussa 1983.
- 9 DAI pyysi 22.6.1983 Azienda di Stato per gli interventi nel mercato agricolo (jäljempänä AIMA) maksamaan asetuksen N:o 2499/82 11 artiklan nojalla etukäteen yhteisön tuen viinistä, joka oli toimitettu ja tislattu. Tätä varten DAI asetti tässä säännöksessä säädetyn vakuuden, jonka suuruus oli 110 prosenttia tämän tuen määrästä, Assicuratrice Edile SpA:n (jäljempänä Assedile) AIMAn hyväksi antamana vakuutuksena. AIMA maksoi pyydetyn ennakon 10.8.1983 DAIlle mainitun 11 artiklan mukaisesti.
- 10 DAI jätti taloudellisten vaikeuksien takia tapauksen mukaan joko kokonaan tai osittain maksamatta tuottajille, jotka olivat toimittaneet viiniä tislattavaksi ja joihin myös Cantinat lukeutuivat. DAI haki lokakuussa 1983 pääsyä erityiseen saneerausmenettelyyn, josta säädetään Italian konkurssilainsäädännössä. Koska tuomioistuimien, jonka käsiteltäväksi asia saatettiin, eli Tribunale di Oristano (Italia), hyväksyi tämän hakemuksen, DAI lopetti kokonaan maksunsa, mukaan lukien ne, jotka se oli edelleen velkaa sille viiniä toimittaneille tuottajille.
- 11 AIMA pyysi DAIta palauttamaan yhteisön tuen vähennettynä edellä mainituille tuottajille sääntöjenmukaisesti maksetuilla rahamäärillä, koska DAI ei ollut toimitanut AIMAlle asetuksen N:o 2499/82 9 artiklan 2 kohdassa säädettyssä määräajassa

todistetta siitä, että muille tuottajille olisi maksettu viinin vähimmäisostohinta kyseisen asetuksen 9 artiklan 1 kohdassa säädettyssä määräajassa eli 90 päivässä viinin saapumisesta tislaamoon. DAI:n jätettyä tämän tuen palauttamatta AIMA vaati Assedilea maksamaan sille vakuuden määrän.

- 12 DAI:n hakemuksesta Pretore di Terralba (Italia) antoi 26.7.1984 välimääräpäätöksen, jossa Assedilea kiellettiin maksamasta vakuutta AIMAlle. Se asetti DAIlle 60 päivän määräajan pääasiaa koskevan kanteen nostamiseksi.
- 13 DAI nosti tällaisen kanteen syyskuussa 1984 Tribunale civile di Romassa (Italia). Se vaati kyseistä tuomioistuinta muun muassa toteamaan, että tuottajat olivat viime kädessä Assedilen antaman vakuuden saajia niiden rahamäärien osalta, jotka olivat niille edelleen maksamatta. Se väitti, että tämän vakuuden tarkoituksena oli taata vähimmäisostohinnan maksaminen tuottajille toimitetun tuotantomäärän mukaisessa suhteessa, jos tislaaja ei toteuta velvoitteitaan. Se ehdotti, että yhteisöjen tuomioistuimelle esitetään ennakkoratkaisukysymyksiä asiassa sovellettavien yhteisön asetusten tulkitsemiseksi.
- 14 Cantinat, eräs toinen viinintuottajaosuuskunta ja viinintuottajaosuuskuntien muodostama konsortio olivat oikeudenkäynnissä väliintulijoina ja yhtyivät DAI:n väitteisiin. Ne väittivät, että rahamäärät, joita Assedilen antama vakuus koski, kuuluivat niille niiden toimittaman viinimäärän mukaisessa suhteessa, ja näin ollen ne vaativat, että Tribunale civile di Roma vahvistaa, että Assedile on velvollinen maksamaan niille niiden DAIlta olevat maksamattomat saatavat, ja että kyseinen tuomioistuin toissijaisesti vahvistaa, että AIMA on velvollinen maksamaan niille kyseiset rahamäärät.
- 15 Tribunale di Oristano oli 27.2.1986 antamallaan tuomiolla asettanut DAI:n tällä välin konkurssiin.
- 16 Tribunale civile di Roma totesi 27.1.1989 antamassaan tuomiossa ennen kaikkea, että niiden osuuskuntien, jotka väliintulijoina tukivat DAIta, esittämät väitteet olivat perusteettomia, ja se huomautti erityisesti, että asetusta N:o 2499/82, samoin kuin

sopimusehtoja, jotka koskevat Assedilen AIMAn hyväksi antamaa vakuutta, on helppo tulkita ja että ei siis ole tarpeen esittää yhteisöjen tuomioistuimelle ennakkoratkaisukysymystä. Tribunale civile di Roman todettua, että näillä osuuskunnilla ei ole väittämäänsä oikeutta saada Assedilen antaman vakuuden määrää, se katsoi, että DAIn konkurssimenettely on se menettely, jossa kyseiset osuuskunnat voivat saavat maksun saatavilleen.

- 17 Cantinat – Cantina sociale del Vermentino Soc. coop. Arl Monti-Sassaria lukuun ottamatta – valittivat tästä tuomiosta 27.9.1989 Corte d’appello di Romaan (Italia). Kyseinen tuomioistuin jätti 19.11.1991 antamallaan tuomiolla valituksen tutkimatta, koska Cantinat eivät olleet antaneet valituskirjelmää tiedoksi DAIn pesänhoitajalle, vaan ne olivat antaneet sen tiedoksi DAille itselleen, vaikka se oli konkurssissa, ja koska ne eivät olleet sittemmin asianmukaisesti uudistaneet tiedoksiantoa niille asetetussa määräajassa.
- 18 Assedile oli tällä välin eli 16.1.1990 suorittanut maksamatta olleet määrät AIMAlle.
- 19 Corte suprema di cassazione (Italia) hylkäsi 28.11.1994 antamallaan tuomiolla valituksen, jonka Cantinat – Cantina sociale del Vermentino Soc. coop. arl Monti-Sassaria lukuun ottamatta – olivat tehneet Corte d’appello di Roman antamasta tuomiosta.
- 20 Cantinat ilmoittivat asianmukaisesti saatavansa merkittäviksi DAIn veloista laadittuun luetteloon erikseen käydyssä konkurssimenettelyssä, ja tämän menettelyn päättyessä vuonna 2000 niille maksettiin jako-osuutta etuoikeutettuina velkojina. Niille maksettiin jako-osuutta niiden DAilta olevina hyväksytyinä saatavina määrä, joka oli suuruudeltaan 39 prosenttia näiden saatavien määrästä.
- 21 Cantinat vaativat 22.1.1996 päivätyllä kirjeellään AIMAA maksamaan niiden DAilta olevat saatavat väittäen, että AIMA oli saanut oikeudetonta etua Assedilen antaman vakuuden perimisestä. AIMA kiisti tämän vaatimuksen huomauttamalla, että vakuus kuului sille ja että tuottajilla ei ole suoraan sitä vastaan kanneoikeutta DAilta olevien

saataviensa perimiseksi. Cantinat nostivat 16.2.1996 Tribunale civile di Cagliariissa (Italia) AIMAA vastaan kanteen sen saaman perusteettoman edun johdosta, mutta tätä oikeudenkäyntiä lykättiin sittemmin sovintoratkaisun löytämiseksi asianosaisten välillä.

- 22 Cantinat tekivät 13.11.1996 komissiolle kantelun, jossa ne väittivät AIMAn rikko-
neen yhteisön säännöstöä, erityisesti asetusta N:o 2499/82, ja muun muassa vaativat
komissiota kehottamaan AIMAA ja Italian tasavaltaa korvaamaan niille rahamäärät,
joita ne eivät olleet saaneet yhteisön tukena viinivuoden 1982/1983 osalta.
- 23 Komissio ilmoitti Cantinoille 25.6.1997 päivätyllä kirjeellään, että Assedile oli
maksanut antamansa vakuuden määrän korkoineen AIMAlle 16.1.1990. Komissio
ilmoitti sittemmin Cantinoille 8.12.1997 päivätyllä kirjeellä, että AIMA oli saanut
tämän vakuuden määrän helmikuussa 1991 ja että se oli merkinnyt tämän määrän
kirjanpitoon Euroopan maatalouden ohjaus- ja tukirahaston (EMOTR) hyväksi tili-
vuonna 1991.
- 24 Cantinat vaativat 23.1.1998 päivätyllä kirjeellään, joka saapui komissioon 5.2.1998,
kyseistä toimielintä maksamaan niille määrän, joka vastaa niiden DAIlta olevien
saatavien määrää, sillä perusteella, että AIMAn saama vakuus oli palautettu
EMOTR:lle. Ne väittivät, että asetuksen N:o 2499/82 tarkoituksesta eli viinintuotta-
jien aseman parantamisesta johtuu, että viinintuottajien on katsottava olevan kysei-
sessä asetuksessa säädetyn tuen todellisia ja yksinomaisia saajia.
- 25 Komissio hylkäsi tämän vaatimuksen komission maatalouden pääosaston pääjohtajan
allekirjoittamalla 31.7.1998 päivätyllä kirjeellä, joka saapui Cantinoille 14.8.1998.
Komissio toi esiin, että käsiteltävänä olevassa tapauksessa tuen saa ensi kädessä
tislaja, jotta sille voidaan korvata viinin korkea ostohinta. Assedile oli antanut
vakuuden AIMAn hyväksi, eivätkä tuottajat voi vaatia mitään oikeutta vakuuden
määrään.

- 26 Tässä samassa kirjeessä komissio huomautti lisäksi, että se seikka, että AIMA on hyväksynyt Cantinoiden ja DAIn välillä tehdyt sopimukset, ei muuta näiden sopimusten luonnetta yksityisinä sopimuksina, jolloin komission väitetyt velvoitteet Cantinoita kohtaan ovat sopimussuhteen ulkopuolisia velvoitteita. Näin ollen oikeus nostaa kanne Euroopan yhteisöä vastaan on yhteisöjen tuomioistuimen perussäännön 46 artiklan nojalla vanhentunut, sillä Assedilen antaman vakuuden määrä on maksettu AIMalle 16.1.1990 ja palautettu EMOTR:lle tilivuoden 1991 aikana.

Oikeudenkäynti ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimessa ja valituksenalainen tuomio

- 27 Cantinat nostivat ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen kirjaamoon 12.10.1998 jättämällään kannekirjelmällä kanteen, jossa ne vaativat ensiksikin komission 31.7.1998 päivätyä kirjeen kumoamista EY:n perustamissopimuksen 173 artiklan nojalla (josta on muutettuna tullut EY 230 artikla), toiseksi sen toteamista, että kyseinen toimielin on syyllistynyt EY:n perustamissopimuksen 175 artiklan (josta on tullut EY 232 artikla) vastaiseen laiminlyöntiin, joka muodostuu siitä, että komissio on pidättynyt tekemästä päätöstä Cantinoille myönnettävästä yhteisön tuesta, joka DAIn olisi pitänyt maksaa niille, ja kolmanneksi komission velvoittamista maksamaan niille korvauksena määrän, joka vastaa niiden DA:lla olevia maksamattomia saatavia, perusteettoman edun saamisen ja/tai EY:n perustamissopimuksen 178 artiklan (josta on tullut EY 235 artikla) perusteella.
- 28 Komissio vaati kanteen jättämistä tutkimatta ja toissijaisesti sen hylkäämistä perusteettomana.
- 29 Valituksenalaisen tuomion 80 kohdassa ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin jätti tutkimatta Cantinoiden vaatimukset, jotka koskivat komission 31.7.1998 päivätyä kirjeen kumoamista, ja kyseisen tuomion 83 kohdassa se puolestaan jätti tutkimatta vaatimukset, jotka koskivat sen toteamista, että komissio oli syyllistynyt laiminlyöntiin. Kyseisen tuomion 84 kohdassa se myös jätti tutkimatta vaatimuksen, joka koski komission tuomitsemista maksuvelvolliseksi perusteettoman edun saamisen johdosta.

- 30 Valituksenalaisen tuomion 150 kohdassa ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen sijaan katsoi, että EY 235 artiklan nojalla esitetty korvausvaatimus on tutkittava, ja se totesi kyseisen tuomion tuomiolauselman 1 kohdassa, että ”komissio on velvollinen korvaamaan vahingon, jonka [Cantinat] ovat kärsineet [DAIn] konkurssin johdosta sen takia, että [asetuksen N:o 2499/82] 9 artiklassa käyttöön otetussa järjestelmässä ei ollut menetelmää, jonka avulla olisi voitu taata kyseisessä asetuksessa säädetyn yhteisön tuen maksaminen asianomaisille tuottajille”.
- 31 Erityisesti EY 235 artiklan nojalla esitetyn vaatimuksen tutkittavaksi ottamisen osalta ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen huomautti valituksenalaisen tuomion 129 kohdassa komission esittämän sen väitteen yhteydessä, jonka mukaan oikeus nostaa kanne sopimussuhteen ulkopuolisen yhteisön vastuun nojalla on vanhentunut, että yhteisöjen tuomioistuimen perussäännön 46 artiklassa tarkoitettu vanhentuminen voi alkaa kulua vasta, kun kaikki vahingonkorvausvelvollisuuden perusteena olevat edellytykset eli se, että yhteisön toimielin on toiminut lainvastaisesti, että väitetty vahinko on tosiasiaa syntynyt ja että tämän toiminnan ja väitety vahingon välillä on syy-yhteys, ovat täyttyneet.
- 32 Tämän jälkeen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin täsmensi kyseisen tuomion 130 kohdassa, että silloin kun esillä olevan tapauksen tavoin kyse on lainsäädäntötoimesta aiheutuvasta yhteisön vastuusta, vanhentumisaika ei voi alkaa kulua ennen kuin tästä toimesta aiheutuvat vahinkoseuraukset ovat syntyneet ja ennen kuin asianomaiset ovat näin ollen kärsineet kiistattoman vahingon.
- 33 Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin totesi täten valituksenalaisen tuomion 131 kohdassa, että käsiteltävänä olevassa tapauksessa vanhentumisaika oli alkanut kulua siitä, kun Cantinat kiistatta olivat kärsineet vahinkoa sen johdosta, että yhteisön tuki jäi kokonaan tai osittain maksamatta. Se totesi kyseisen tuomion 132 kohdassa, että käsiteltävänä olevassa tapauksessa on selvää, että Cantinoiden viimeiset viinitoimitukset olivat tapahtuneet maaliskuussa 1983 ja että DAIn olisi asetuksen N:o 2499/82 9 artiklan 1 kohdan nojalla pitänyt maksaa niille viinin vähimmäisostohinta 90 päivässä viinin saapumisesta tislaukseen eli viimeistään kesäkuun 1983 lopussa.

- 34 Valituksenalaisen tuomion 133 kohdassa ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin kuitenkin katsoi, että tämän oikeudenkäynnin erityisissä olosuhteissa vahingon, jonka Cantinat kärsivät kesäkuun 1983 lopussa sen takia, että viinin vähimmäisostohinta jäi säädettyssä määräajassa kokonaan tai osittain maksamatta, ei voida katsoa olleen kyseisestä ajankohdasta lähtien kiistaton eli välittömästi uhkaava ja ennakoitavissa.
- 35 Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin lisäsi valituksenalaisen tuomion 136 ja 145 kohdassa, että tämän kiistattomuuden arvioinnissa oli otettava huomioon DA:n italialaisissa tuomioistuimissa vireille panemat oikeudenkäynnit, jotka koskivat nimenomaan Assedilen antaman vakuuden kohtaloa, ottaen huomioon asetuksella N:o 2499/82 käyttöön otetun järjestelmän monimutkaisuus sekä käsiteltävänä olevan tapauksen erityiset olosuhteet, joissa huolellisen ja harkitsevan taloudellisen toimijan oli ollut ennen näiden oikeudenkäyntien päättymistä äärimmäisen vaikeaa tiedostaa, että se ei voi kansallisen tuomioistuimen avulla saada maksua kyseisistä tuista edellä mainitun vakuuden perusteella.
- 36 Valituksenalaisen tuomion 146 kohdassa ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin katsoi, että käsiteltävänä olevassa tapauksessa kansalliset tuomioistuimet määrittelivät Assedilen antaman vakuuden saajan lopullisesti vasta Corte di cassazione 28.11.1994 antamassa tuomiossa ja että Cantinoiden kärsimä vahinko ei näin ollen voinut olla kiistaton ennen kyseistä päivämäärää.
- 37 Kyseisen tuomion 147 kohdassa ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin päätteli, että yhteisöjen tuomioistuimen perussäännön 46 artiklassa määrätty viiden vuoden vanhentumisaika ei voinut alkaa kuluu ennen 28.11.1994, joten EY 235 artiklan nojalla vuonna 1998 esitettyä vaatimusta ei voida pitää liian myöhään esitettyinä. Näin ollen se totesi valituksenalaisen tuomion 148 kohdassa, että vanhentumiseen perustuva komission väite on hylättävä, ja kyseisen tuomion 150 kohdassa, että tämä vaatimus voidaan tutkia.

Asianosaisten vaatimukset yhteisöjen tuomioistuimessa

- 38 Komissio vaatii, että yhteisöjen tuomioistuin
- kumoaa valituksenalaisen tuomion siltä osin kuin siinä on hyväksytty sitä vastaan nostettu vahingonkorvauskanne
  - ratkaisee asian lopullisesti jättämällä kyseisen kanteen tutkimatta
  - velvoittaa Cantinat korvaamaan tässä oikeusasteessa ja ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimessa aiheutuneet oikeudenkäyntikulut.
- 39 Cantinat vaativat, että yhteisöjen tuomioistuin
- hylkää valituksen
  - toissijaisesti siinä tapauksessa, että valitus hyväksytään, hylkää komission esittämän vanhentumisväitteen ja pysyttää valituksenalaisen tuomion siltä osin kuin komissio on siinä todettu vahingonkorvausvelvolliseksi
  - velvoittaa komission korvaamaan oikeudenkäyntikulut.

Valituksen tarkastelu

- 40 Valituksensa tueksi komissio esittää yhden ainoan valitusperusteen, joka perustuu siihen, että valituksenalaisen tuomion 129–150 kohdassa on rikottu yhteisöjen tuomioistuimen perussäännön 46 artiklaa ja loukattu oikeusvarmuuden periaatetta.

Asianosaisten lausumat

- 41 Komissio esittää, että yhteisöjen tuomioistuimen ja ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen vakiintuneessa oikeuskäytännössä on esitetty periaate, jonka mukaan yhteisöjen tuomioistuimen perussäännön 46 artiklassa määrätty viiden vuoden vanhentumisaika, joka koskee oikeutta nostaa kanne yhteisöä vastaan sopimussuhteen ulkopuolisen vastuun perusteella, ei ala kulua ennen kuin korvattava vahinko on syntynyt. Jos kyseinen vastuu perustuu lainsäädäntötoimeen, tämä vanhentumisaika ei voi alkaa kulua ennen kuin asianomaiset ovat kärsineet kiistattoman vahingon.
- 42 Komissio moittii ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuinta erityisesti siitä, että se ei valituksenalaisessa tuomiossa ottanut huomioon, että asetuksesta N:o 2499/82 oli vuodesta 1983 lähtien konkreettisesti aiheutunut vahinkoa Cantinoille, sillä siinä ei säädetty mahdollisuudesta maksaa yhteisön tuki suoraan tuottajalle, jos tislaaja on maksukyvytön. Tämän vanhentumisajan alkamisajankohdaksi olisi siis pitänyt vahvistaa päivä, jolloin DAIn maksukyvyttömyyden takia Cantinat eivät voineet saada maksua kyseisestä tuesta edellä mainitussa asetuksessa säädetystä 90 päivän määräajassa viinin saapumisesta tislaamoon.
- 43 Komission mukaan ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on päinvastoin perustanut tuomionsa siihen käsitykseen, joka Cantinoilla kyseisen tuomioistuimen mukaan oli asetuksen N:o 2499/82 vahingollisista vaikutuksista. Se väittää tältä osin, että arvioidessaan riittämättömäksi sen seikan, että Cantinat tiesivät kärsineensä vahinkoa kyseisen asetuksen soveltamisen johdosta, ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin katsoi välttämättömäksi täysin subjektiivisen seikan olemassaolon

eli sen, että Cantinat tiedostivat, että ne voivat saada saatavansa tyydytetyiksi vain komissiota vastaan nostettavan vahingonkorvauskanteen avulla sen jälkeen, kun ne olivat käsiteltävänä olevassa tapauksessa epäonnistuneet pyrkimyksissään saada kansallisten tuomioistuinten avulla maksu yhteisön tuesta siten, että niille maksettai-siin Assedilen antama vakuus.

44 Komissio väittää myös, että valituksenalainen tuomio ei ole liioin yhdenmukainen asiassa 145/83, Adams vastaan komissio, 7.11.1985 annetussa tuomiossa (Kok. 1985, s. 3539, Kok. Ep. VIII, s. 34) esitettyjen periaatteiden kanssa. Se katsoo, että Cantinat eivät voi vedota tähän tuomioon, koska siinä otetaan huomioon tahaton tietämättö-myys vahingon aiheuttaneesta seikasta. Kuten valituksenalaisen tuomion 139 ja 140 kohdassa on todettu, ei ole epäilystäkään siitä, että Cantinat olivat tietoisia asetuksen N:o 2499/82 yksityiskohtaisista säännöistä.

45 Komissio moittii ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuinta lisäksi siitä, että se ei ole valituksenalaisessa tuomiossa noudattanut oikeusvarmuuden vaatimusta, jota vanhentumisajkojen soveltaminen edellyttää. Se, että yhteisöjen tuomioistuimen perussäännön 46 artiklassa tarkoitetun viiden vuoden määräajan alkamisajankohdan määrittäminen yhdistetään subjektiiviseen käsitykseen, joka millä hyvänsä asianosai-sella voi olla kärsityn vahingon kiistattomuudesta, johtaa siihen, että vahingon kärsi-neelle asianosaiselle jätetään valta päättää se ajankohta, jolloin oikeus nostaa vahin-gonkorvauskanne on lopullisesti lakannut. Komissio lisää tältä osin, että Cantinoiden aloittamat valitus- ja kassaatiomenettelyt eivät käsiteltävänä olevassa tapauksessa ole lisäksi mitenkään voineet vaikuttaa niiden näkemykseen vahingon kiistattomuudesta.

46 Komissio tuo lisäksi esiin, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen antamaa tuomiota rasittaa perusteluiden ristiriitaisuus. Kyseinen tuomioistuin nimittäin yhtäältä kieltäytyi pitämästä sitä, että kaikkiin sisäisiin muutoksenhakukeinoinhin oli turvauduttu, edellytyksenä Cantinoiden komissiota vastaan nostaman, sopimus-suhteen ulkopuoliseen vastuuseen perustuvan kanteen tutkittavaksi ottamiselle, ja toisaalta se satoi tähän kanteeseen sovellettavan vanhentumisajan alkamisen siihen päivään, jolloin kansallisella tasolla annettiin lopullinen tuomio, joka käsiteltävänä olevassa tapauksessa on Corte suprema di cassazione 28.11.1994 antama tuomio.

47 Cantinat puolestaan väittävät, että valitus on perusteeton ja että ensimmäisen oi-keusasteen tuomioistuin on valituksenalaisessa tuomiossa asianmukaisesti päätellyt,

että edellytykset vahingonkorvauskanteen nostamiselle komissiota vastaan eivät täytyneet niin kauan kuin kansallisissa tuomioistuimissa vireille pantua oikeusriitaa ei ollut ratkaistu Corte suprema di cassazione tuomiolla.

48 Cantinat katsovat, että niiden oli odotettava oikeudenkäynnin päättymistä kansallisella tasolla ennen asian saattamista yhteisön viranomaisten käsiteltäväksi, kun otetaan erityisesti huomioon se, että käsiteltävänä olevassa tapauksessa ei ollut minkäänlaista oikeussääntöä, jossa olisi säännelty maksukyvyttömän tislaajan asemaa. Ne lisäävät tältä osin, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin olisi varmasti hylännyt niiden vahingonkorvauskanteen sillä perusteella, että kaikkiin sisäisiin muutoksenhakukeinoihin ei ollut turvauduttu. Cantinoiden mukaan mitään vanhentumista ei siis ole tapahtunut, sillä komissiota vastaan nostettavaan, sopimussuhteen ulkopuoliseen vastuuseen perustuvaan kanteeseen sovellettava vanhentumisaika on alkanut kuluu vasta silloin, kun Corte suprema di cassazione hylkäsi niiden valituksen, jolloin Tribunale civile di Roman tuomio tuli siten lainvoimaiseksi.

49 Lisäksi Cantinat vastaavat komissiolle, että sen väitteet, joiden mukaan valituksenalaiseen tuomioon sisältyy ristiriita siltä osin kuin kyse on komissiota vastaan nostetun, sopimussuhteen ulkopuoliseen vastuuseen perustuvan kanteen tutkittavaksi ottamisesta ja tähän kanteeseen sovellettavan vanhentumisajan alkamisajankohdasta, ovat joka tapauksessa perusteettomia, sillä ne perustuvat tämän tuomion kahden osan eli oikeudellisia käsitteitä koskevan osan ja eri tosiseikkoja koskevan osan rinnastamiseen.

50 Jos yhteisöjen tuomioistuin hyväksyy komission väitteet, jotka koskevat komissiota vastaan nostetun, sopimussuhteen ulkopuoliseen vastuuseen perustuvan kanteen vanhentumista, ja jos se vahvistaa uuden alkamisajankohdan tämän kanneoikeuden vanhentumisajalle, Cantinat väittävät, että tämä määräaika ei voi alkaa kuluu niitä vastaan, ennen kuin yhteisön saama perusteeton etu toteutui siten, että AIMA palautti Assedilen antaman vakuuden EMOTR:lle vuonna 1991. Cantinat väittävät, että ne saivat tietää tästä EMOTR:lle tapahtuneesta palautuksesta ja näin ollen yhteisön saamasta perusteettomasta edusta vasta silloin, kun ne saivat komission 8.12.1997 päivätyn kirjeen. Tämän kanneoikeuden vanhentumisajan olisi siis alettava kuluu vasta tästä päivästä lähtien.

51 Cantinat vetoavat tältä osin yhteisöjen tuomioistuimen vakiintuneeseen oikeuskäytäntöön ja erityisesti edellä mainittuun asiassa Adams vastaan komissio annettuun tuomioon, jonka mukaan vanhentumisaikaan ei voida vedota sellaista vahingon kärsijää vastaan, joka on saanut tietoonsa vahingon aiheuttaneen seikan vasta myöhemmin ja jolla ei näin ollen ole ollut käytettävissään kohtuullista aikaa kanteen nostamiseen. Cantinat korostavat myös, että ne eivät ole lakanneet puolustamasta oikeuksiaan, sillä ne ovat kääntyneet AIMAn puoleen saadakseen maksun DA:llta olevista saatavistaan Assedilen antaman vakuuden avulla ja sen jälkeen komission puoleen paljastaakseen AIMAn suorittaman lainvastaisuuden. Niiden ei siis voida katsoa syyllistyneen viivästykseen nyt käsiteltävänä olevassa asiassa.

Yhteisöjen tuomioistuimen arviointi asiasta

52 Aluksi on huomautettava, että oikeutta kanteen nostamiseen yhteisöjen tuomioistuimessa voidaan käyttää vain niiden edellytysten täytyessä, joista on säädetty jokaisesta erityisestä kanteesta eli tässä tapauksessa EY 235 artiklassa tarkoitetusta vahingonkorvauskanteesta annetuissa säännöksissä. Tätä oikeutta on tämän johdosta voitu käyttää ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimessa pätevästi ainoastaan, jos kyseinen tuomioistuin on asianmukaisesti soveltanut muun muassa niitä säännöksiä, jotka koskevat kyseessä olevaa kannetta koskevia vanhentumissääntöjä (ks. vastaavasti asia C-136/01 P, Autosalone Ispra dei Fratelli Rossi v. komissio, määräys 18.7.2002, Kok. 2002, s. I-6565, 26 kohta).

53 Yhteisöjen tuomioistuimen perussäännön 46 artiklan mukaan vanhentumisaika sopimussuhteen ulkopuolista yhteisöjen vastuuta koskevilla asioilla on viisi vuotta tapahtumasta, johon korvausvelvollisuus perustuu.

54 Kyseisessä määräyksessä tarkoitettu viiden vuoden vanhentumisaika alkaa kulua silloin, kun kaikki korvausvelvollisuuden perusteena olevat edellytykset täyttyvät, ja erityisesti silloin, kun korvattava vahinko on syntynyt. Näin ollen sellaisen tilanteen osalta, josta nyt käsiteltävänä olevassa asiassa on kyse ja jossa yhteisön vastuu perustuu lainsäädäntötoimeen, kyseinen vanhentumisaika ei voi alkaa kulua, ennen kuin mainitun toimen vahingolliset vaikutukset ovat ilmenneet ja näin ollen ennen kuin asianomaiset ovat kärsineet kiistattoman vahingon (ks. erityisesti yhdistetyt asiat

256/80, 257/80, 265/80, 267/80 ja 5/81, Birra Wührer ym. v. neuvosto ja komissio, tuomio 27.1.1982, Kok. 1982, s. 85, 10 kohta ja asia C-282/05 P, Holcim (Deutschland) v. komissio, tuomio 19.4.2007, Kok. 2007, s. I-2941, 29 kohta).

- 55 Nyt käsiteltävänä olevassa asiassa ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on valituksenalaisen tuomion 131 kohdassa katsonut, että vanhentumisaika on alkanut kulua siitä, kun Cantinat olivat kiistatta kärsineet vahinkoa sen johdosta, että yhteisön tuki jäi kokonaan tai osittain maksamatta. Se on kyseisen tuomion 132 kohdassa lisäksi todennut, että on selvää, että DAIn olisi asetuksen N:o 2499/82 9 artiklan 1 kohdan nojalla pitänyt suorittaa tämä maksu niille viimeistään kesäkuun 1983 lopussa. Tämän oikeudenkäynnin erityisissä olosuhteissa ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin ei valituksenalaisen tuomion 133 kohdassa kuitenkaan arvioinut, että vahingon, jonka Cantinat olivat kärsineet kesäkuun 1983 lopussa, olisi katsottava olleen kyseisestä ajankohdasta lähtien kiistaton eli välittömästi uhkaava ja ennakoitavissa.
- 56 Vahingon kiistattomuutta arvioitaessa ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on valituksenalaisen tuomion 136 ja 145 kohdassa katsonut, että huomioon on otettava DAIn italialaisissa tuomioistuimissa vireille panemat oikeudenkäynnit, jotka koskevat nimenomaan Assedilen antaman vakuuden kohtaloa, ottaen huomioon asetuksella N:o 2499/82 käyttöön otetun järjestelmän monimutkaisuus sekä käsiteltävänä olevan tapauksen erityiset olosuhteet, joissa huolellisen ja harkitsevan taloudellisen toimijan on ollut ennen näiden oikeudenkäyntien päättymistä äärimmäisen vaikeaa tiedostaa, että se ei voi kansallisen tuomioistuimen avulla saada maksua kyseisistä tuista edellä mainitun vakuuden perusteella.
- 57 Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on valituksenalaisen tuomion 145–147 kohdassa näin ollen päätellyt, että Cantinat ovat vasta Corte suprema di cassazione 28.11.1994 antaman tuomion jälkeen voineet havaita, että kyseessä olevien tukien määrää ei makseta niille kyseisestä vakuudesta, ja että niiden kärsimä vahinko ei näin ollen ole voinut olla kiistaton ennen kyseistä päivämäärää, joten yhteisöjen tuomioistuimen perussäännön 46 artiklassa määrätty viiden vuoden vanhentumisaika ei ole voinut alkaa kulua ennen sitä.

- 58 Tältä osin on todettava, että tällä tavoin menetellessään ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on omaksunut sopimussuhteen ulkopuolisen yhteisön vastuun synty-
misen edellytysten täyttymisen osalta subjektiivisen lähestymistavan, jonka mukaan
lainvastaisen oikeussäännön aiheuttamaa vahinkoa ei voida pitää kiistattomana niin
kauan kuin väitetysti vahinkoa kärsinyt osapuoli ei pidä sitä sellaisena. Ensimmäisen
oikeusasteen tuomioistuin on valituksenalaisessa tuomiossa nimittäin asettanut
Cantinoille aiheutuneen vahingon kiistattomuuden arvioinnin riippuvaiseksi siitä,
että nämä tiedostavat, että ne eivät saa vahinkoaan korvatuksi kansallisten tuomio-
istuinten avulla.
- 59 Edellytykset, joita sovelletaan velvollisuuteen korvata EY 288 artiklan toisessa
kohdassa tarkoitetut vahingot, ja näin ollen näiden vahinkojen korvaamista koskeviin
kanteisiin sovellettavat vanhentumissäännöt eivät kuitenkaan voi perustua muihin
kuin ehdottoman objektiivisiin kriteereihin. Jos nimittäin asia olisi toisin, tämä saat-
taisi loukata oikeusvarmuuden periaatetta, johon vanhentumissäännöt nimenomaan
nojautuvat ja joka edellyttää, että yhteisön oikeussäännöt ovat selviä ja täsmällisiä,
jotta ne, joita asia koskee, tietäisivät, miten niiden tulee toimia niissä tilanteissa ja
oikeudellisissa suhteissa, joihin yhteisön oikeusjärjestystä sovelletaan (ks. erityisesti
asia C-63/93, Duff ym., tuomio 15.2.1996, Kok. 1996, s. I-569, 20 kohta).
- 60 Lisäksi on tuotava esiin, että siitä seikasta, että sopimussuhteen ulkopuoliseen
yhteisön vastuuseen perustuvaan kanteeseen sovellettavaa vanhentumisaikaa este-
tään alkamasta niin kauan kuin väitetysti vahinkoa kärsinyt osapuoli ei ole henki-
lökohtaisesti vakuuttunut siitä, että se on kärsinyt vahinkoa, seuraa, että kyseisen
kanneoikeuden lakkaamisajankohta vaihtelee sen yksilöllisen näkemyksen mukaan,
joka kullakin osapuolella saattaa olla vahingon tosiasiallisesta syntymisestä, ja tämän
on katsottava olevan ristiriidassa vanhentumisaikojen soveltamisen edellyttämän
oikeusvarmuuden vaatimuksen kanssa.
- 61 Tältä osin on huomattava myös, että yhteisöjen tuomioistuin on hylännyt väitteen,
jonka mukaan yhteisöjen tuomioistuimen perussäännön 46 artiklassa tarkoitettu
vanhentumisaika alkaa kulua vasta, kun vahinkoa kärsineellä on täsmällisesti ja yksi-
tyiskohtaisesti tiedossaan kyseessä olevat tosiseikat, sillä se, että tosiseikoista on tieto,
ei kuulu niihin edellytyksiin, joiden on täytyttävä, jotta vanhentumisaika alkaa kulua
(ks. em. asia Autosalone Ispra dei Fratelli Rossi v. komissio, määräyksen 31 kohta).
Subjektiivista arviota siitä, onko vahinko tosiasiallisesti syntynyt, ei siten voida ottaa
huomioon, kun määritetään, milloin sopimussuhteen ulkopuoliseen yhteisön vastuu-
seen perustuvaan kanteeseen sovellettava vanhentumisaika on alkanut.

- 62 Tästä seuraa, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin ei valituksenalaisessa tuomiossa voinut todeta Cantinoille aiheutuneen vahingon kiistattomuutta ja näin ollen määrittää niiden vahingonkorvauskanteeseen sovellettavan vanhentumisajan alkamisajankohtaa nojautumalla siihen käsitykseen, joka Cantinoilla oli ollut asetuksen N:o 2499/82 vahingollisista vaikutuksista. Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen olisi sen sijaan pitänyt tässä tarkoituksessa nojautua yksinomaan objektiivisiin kriteereihin.
- 63 Juuri tällaisiin kriteereihin yhteisöjen tuomioistuin on jo aiemmin nojautunut yhteisöjen tuomioistuimen perussäännön 46 artiklassa tarkoitetun vanhentumisajan alkamisajankohdan määrittämiseksi. Kuten edellä mainitussa asiassa Holcim (Deutschland) vastaan komissio annetun tuomion 33 kohdasta ilmenee, yhteisöjen tuomioistuin on katsonut, että kyseinen määräaika alkaa kulua siitä hetkestä lähtien, jolloin vahinkoa kärsineen taloudellinen vahinko on tosiasiallisesti syntynyt. Tästä siis seuraa, että tämän määräajan alkaminen on sidottu vahinkoa väitetysti kärsineelle konkreettisesti tapahtuneeseen objektiiviseen omaisuudenmenetykseen.
- 64 Nyt käsiteltävänä olevassa tapauksessa ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen olisi valituksenalaisessa tuomiossa pitänyt siten vahvistaa, että Cantinoiden kyseisessä tuomioistuimessa EY 235 artiklan nojalla nostamaan vahingonkorvauskanteeseen sovellettava viiden vuoden vanhentumisaika on alkanut kulua siitä päivästä, jolloin asetuksella N:o 2499/82 aiheutunut vahinko oli objektiivisesti toteutunut siten, että se aiheutti Cantinoille omaisuudenmenetyksen.
- 65 Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen olisi erityisesti pitänyt katsoa, että kyseinen vanhentumisaika oli alkanut kulua siitä hetkestä, jolloin asetuksen N:o 2499/82 9 artiklassa säädetyn, yhteisön tuen maksamista koskevan säännöstenvastaisen järjestelmän soveltaminen oli tosiasiallisesti ja objektiivisesti aiheuttanut Cantinoille vahinkoa siten, että niille ei taattu yhteisön tuen maksamista suoraan DAIn maksukyvyttömyystilanteessa. Täksi hetkeksi olisi siten pitänyt vahvistaa päivä, jolloin Cantinat eivät voineet saada kyseistä maksua mainitussa säännöksessä tarkoitettussa 90 päivän määräajassa viinin saapumisesta tislaamoon eli kesäkuun 1983 lopussa, kuten erityisesti valituksenalaisen tuomion 132 kohdasta ilmenee.
- 66 Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen katsoessa valituksenalaisen tuomion 147 kohdassa, että yhteisöjen tuomioistuimen perussäännön 46 artiklassa määrätty vanhentumisaika ei voinut alkaa kulua ennen 28.11.1994, ja todetessa kyseisen

tuomion 150 kohdassa näin ollen, että kyseisessä tuomioistuimessa 12.10.1998 eli yli 15 vuotta vahingon tosiasiallisen syntymisen jälkeen nostettu vahingonkorvauskanne on otettava tutkittavaksi, koska sitä ei ole nostettu liian myöhään, se on soveltanut virheellisesti kyseisessä artiklassa tarkoitettuja vanhentumissääntöjä koskevia säännöksiä.

- 67 Lisäksi on syytä hylätä Cantinoiden väitteet, jotka perustuvat edellä mainitussa asiassa Adams vastaan komissio annettuun tuomioon, jossa yhteisöjen tuomioistuin katsoi, että vanhentumisaikaan ei voida vedota sellaista vahingon kärsijää vastaan, joka on saanut tietoonsa vahingon aiheuttaneen seikan vasta myöhemmin. Edellä mainitusta asiasta poiketen Cantinat eivät nyt käsiteltävänä olevassa tapauksessa voi nimittäin väittää, että niillä ei olisi kesäkuun 1983 lopusta lähtien ollut tietoa niille vahinkoa aiheuttaneesta seikasta, sillä ne olivat kyseisestä ajankohdasta lähtien täysin tietoisia siitä, että asetuksen N:o 2499/82 9 artiklassa ei mitenkään taattu kyseessä olevan yhteisön tuen maksamista suoraan niille tislaajan maksukyvyttömyystilanteessa.
- 68 On myös lisättävä, että se seikka, että Cantinat olivat väliintulijoina DAIn vireille panemassa vakuutta koskevassa oikeudenkäynnissä italialaisissa tuomioistuimissa, ei estä niitä nostamasta samanaikaisesti vahingonkorvauskannetta yhteisön tuomioistuimessa EY 235 artiklan nojalla. Viimeksi mainitussa määräyksessä annetaan nimenomaan yhteisöjen tuomioistuimille yksinomainen toimivalta ratkaista EY 288 artiklan toisen kohdan nojalla yhteisöä vastaan nostetut vahingonkorvauskanteet (ks. erityisesti yhdistetyt asiat 106/87–120/87, Asteris ym., tuomio 27.9.1988, Kok. 1988, s. 5515, 15 kohta).
- 69 Lopuksi on syytä tuoda esiin, että kuten jo yhteisöjen tuomioistuimen perussäännön 46 artiklan sanamuodosta ilmenee, kansallisessa tuomioistuimessa nostettu kanne ei voi keskeyttää EY 235 artiklan nojalla nostettavaan vahingonkorvauskanteeseen sovellettavaa vanhentumisaikaa (ks. vastaavasti em. asia Autosalone Ispra dei Fratelli Rossi v. komissio, määräyksen 56 kohta). Tästä seuraa, että kansallisella tasolla nostettu kanne ei voi vastaavasti siirtää mainittuun vahingonkorvauskanteeseen sovellettavan vanhentumisajan alkamisajankohtaa.
- 70 Kaikesta edellä esitetystä seuraa, että valituksenalainen tuomio on kumottava siltä osin kuin siinä on otettu tutkittavaksi Cantinoiden nostama sopimussuhteen

ulkopuoliseen vastuuseen perustuva kanne ja veloitettu komissio korvaamaan vahinko, jonka ne kärsivät DAI:n konkurssin johdosta sen takia, että asetuksen N:o 2499/82 9 artiklassa käyttöön otetussa järjestelmässä ei ollut menetelmää, jonka avulla olisi voitu taata kyseisessä asetuksessa säädetyn yhteisön tuen maksaminen asianomaisille tuottajille.

Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimessa nostetun kanteen tarkastelu

- 71 Kun ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen ratkaisu kumotaan, yhteisöjen tuomioistuin voi perussääntönsä 61 artiklan ensimmäisen kohdan toisen virkkeen mukaan ratkaista asian itse, jos se on ratkaisukelpoinen. On todettava, että nyt käsiteltävänä olevassa tapauksessa asia on näin.
- 72 Cantinoiden vaatimusta, jonka mukaan komissio on EY 235 artiklan nojalla tuomittava maksamaan niille korvauksena määrä, joka vastaa niiden DA:ltä olevia maksamattomia saatavia, ei voida hyväksyä tämän tuomion 63–66 kohdassa esitetyistä syistä.
- 73 Kuten erityisesti tämän tuomion 65 kohdasta nimittäin ilmenee, yhteisöjen tuomioistuimen perussäännön 46 artiklassa määrätty viiden vuoden vanhentumisaika on alkanut kulua kesäkuun 1983 lopusta lähtien, joten kyseinen EY 235 artiklaan perustuva ja vuonna 1998 esitetty vahingonkorvausvaatimus on katsottava vanhentuneeksi ja se on näin ollen jätettävä tutkimatta.
- 74 Koska ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on valituksenalaisessa tuomiossa jättänyt tutkimatta Cantinoiden vaatimukset, jotka koskevat komission 31.7.1998 päivätyin kirjeen kumoamista ja sen toteamista, että kyseinen toimielin on syyllistynyt laiminlyöntiin, sekä niiden vaatimuksen, jonka mukaan komissio on tuomittava maksuvelvolliseksi sen saaman perusteettoman edun takia, Cantinoiden asiassa T-166/98 nostama kanne on näin ollen jätettävä kokonaisuudessaan tutkimatta.

Oikeudenkäyntikulut

75 Yhteisöjen tuomioistuimen työjärjestyksen 122 artiklassa todetaan, että jos valitus on perusteltu ja yhteisöjen tuomioistuin ratkaisee itse riidan lopullisesti, se päättää oikeudenkäyntikuluista. Työjärjestyksen 69 artiklan 2 kohdan mukaan, jota työjärjestyksen 118 artiklan nojalla sovelletaan muutoksenhakumenettelyyn, asianosainen, joka häviää asian, veloitetaan korvaamaan oikeudenkäyntikulut, jos vastapuoli on sitä vaatinut. Koska komissio on vaatinut Cantinoita korvaamaan oikeudenkäyntikulut ja koska nämä ovat hävinneet asian, ne on veloitettava korvaamaan sekä tässä oikeusasteessa että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimessa aiheutuneet oikeudenkäyntikulut.

Näillä perusteilla yhteisöjen tuomioistuin (neljäs jaosto) on ratkaissut asian seuraavasti:

- 1) Euroopan yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen asiassa T-166/98, Cantina sociale di Dolianova ym. vastaan komissio, 23.11.2004 antama tuomio kumotaan siltä osin kuin siinä on otettu tutkittavaksi Cantina sociale di Dolianova Soc. coop. arl:n, Cantina Trexenta Soc. coop. arl:n, Cantina sociale Marmilla – Unione viticoltori associati Soc. coop. arl:n, Cantina sociale S. Maria La Palma Soc. coop. arl:n ja Cantina sociale del Vermentino Soc. coop. arl Monti-Sassarin nostama sopimussuhteen ulkopuoliseen vastuuseen perustuva kanne ja veloitettu Euroopan yhteisöjen komissio korvaamaan vahinko, jonka ne kärsivät Distilleria Agricola Industriale de Terralban konkurssin johdosta sen takia, että etukäteistislausta viinivuonna 1982/1983 koskevista säännöksistä 15.9.1982 annetun komission asetuksen (ETY) N:o 2499/82 9 artiklassa käyttöön otetussa järjestelmässä ei ollut menetelmää, jonka avulla olisi voitu taata kyseisessä asetuksessa säädetyn yhteisön tuen maksaminen asianomaisille tuottajille.
- 2) Asiassa T-166/98 nostettu kanne jätetään tutkimatta.

- 3) **Cantina sociale di Dolianova Soc. coop. arl, Cantina Trexenta Soc. coop. arl, Cantina sociale Marmilla – Unione viticoltori associati Soc. coop. arl, Cantina sociale S. Maria La Palma Soc. coop. arl ja Cantina sociale del Vermentino Soc. coop. arl Monti-Sassari velvoitetaan korvaamaan sekä tässä oikeusasteessa että Euroopan yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimessa aiheutuneet oikeudenkäyntikulut.**

Allekirjoitukset